

VII ÉVFOLYAM.

MEGJELNIK MINDEN VASARNAP.

1913. 51. szám.

Budapest, december 21.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Karácsony

Írta: Pajtás.

Odakint süvit az északi szél. Vad haraggal kél birokra a téli álmlakat alvo fák tar koronáival: ruzza, topi oket s ha egy-egy agat sikerül letornie, sikongva hajtja maga előtt a néptelen utcákon, míg valami sarokba bele nem

seprí. Majd neki fekszik a földnek, fújja, hűti s esontú fagyasztja a már betek óta elviselhetetlen sarat. A mészí hegyek felől lombha hófellegeket terelget maga előtt s lebet, hogy reggelre a várva-vart fehér betakarót is ráteríti a földre; hádd legyen egyszer esikorgo, havas, csilingelő szanas igazi karácsony.

Az őrsön tavaly óta mi sem változott. A tavalyiak szolgálnak most is teljes számban. Egy járőr az iment vonult be éppen nyomozó szolgálatból s immár régi azokás szerint a szentestét az öreg nyugdíjas járásőrmesternél; az őrs kedves Sándor bácsijánál töltik az idén is. A házigazda szerepében most az őrs parancs-

noka is osztozik, lévén szüret óta holdog férj; a Sándor bácsi egyetlen leányának.

Családiás, intim körben a mi derék esendőreink is jól érzik magukat s a jó meleg szobából a költő szerint fittyet hánynak a kint tomboló északi szélnek.

Vaesora végzetével mikor már friss mákos, diós kalácsból is kivettek részöket derék bajtársaink, s rágyujtva áttelepednek a házigazda szobájába egy kis bor mellett beszélgetésre. Sándor bácsi szokása szerint pipa mellett mesélni kezd.

„Oszinten megvallva kedves barátaim, ma karácsony estejen a magam hosszú esendőrségi életéből nem tudok semmi érdeklődésre számot tartható dolgot elbeszélni. Elmondok mégis egy esetet, a melyet fiatal esendőr koromban az én néhai, felejthetetlen őrsparancsnoktól részben hallottam; részben személyesen megfigyelhettem. Nem valami tanulságos közbiztonsági eset lesz, de ma a szeretet ünnepén alkalmoszerű lesz elbeszélnem, mert az embertársaink szeretete, az önzetlen felebaráti szeretet világlík ki belőle.

Az én volt jó őrsparancsnokom egy morva származású, de utóbb teljesen elmagyarosodott ember, a régi jó időkben szintén ott szolgált Erdélyben, egy a világtól messze eső kis faluban. Mint legényember megismerkedett egy, a körletében lakó jomodu tanyai gazdalkodóval, kinek két derék katona fia a harcmezőn esott el. Egyetlen gyermeke és reménye szép leánya volt a sok esapást elviselt szomorú gazdának. A mi emberünk mindig sűrűbb és sűrűbb vendége lett a háznak. Az öreg tanyasgazda szívesen is látta a komoly, derék altiszt felre nem értbető, tisztességes vonzalmát, s mikor megkérte a leányt, a szülők kez örömmel egyeztek bele a házasságba. A leány is hajlandónak mutatkozott nőül menni az őrsvezetőhöz, eljegyezték egymást. Utóbb azonban elhidegült jegyesétől s nem fogadta többé úgy mint addig. A vőlegény nem hiába volt esendőr, rájött esakhamar, hogy leányának más tetszik, nem ő. A szerencsés vetélytárs egy fiatal, uri formájú ispán volt egyik saomszedeos uradalomban. Így állvan a dolgok, a mi emberünk félreállott s a szülőknek katonas nyíltsággal kijelentette, hogy a maga részéről elintőzottnak veszi az ügyet; a leányt viszaadta jeggyűrűjét s udvariasan a legjobb barátságban

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd utca 5. — Gyára: Öntőház utca 8. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsapolás — Arjegyzék minden hangszertől külön küldetik.

váltak el. Az öregeket nagyon meglepte a fordulat, mert ők semmiről sem tudtak s már nagyon megszerették az örsvezetőt, a kivel már mint leendő vejükkal, fiókkal bántak. Biztatták, hogy majd visszatér a leány jobbik esze; egyetlen gyermek, hát egy kicsit el van kényeztetve; de majd a lelkére beszélnek, így-úgy. Az örsvezető azonban hajthatatlan maradt. Kijelentette, hogy ő ragaszkodik őszinte vonzalommal most is a leányhoz, de kegyet koldulni nem tud. Ha valamikor megbánja tettét őszintén, ő reá számíthat mindig s ígérte, hogy az öregekhez is olyan őszinte jó barátsággal lesz, mint eddig volt. Könnyekig meghatva búcsúztak el az öregek kedves emberáktól, a ki ezután csak szolgálat közben fordult meg néha-néha a tanyán.

Közben megtörtént a jegyváltás, a szülők ellenkezése daczán; majd az esküvő. A fiatal menyecskét az ura elvitte s a két öreg magára maradt. Ezután már a mi emberünk gyakrabban fordult meg a tanyán, nagy öröme mindenkor az öregeknek, a kikhez önzetlenül, őszinte szeretettel vonzódott. Bizalmukat bírva, tájékozódva volt mindig, hogy mint van az új pár. Az öregek kezdtek megbarátkozni vejükkal, eddigi fásult szomorúságuk is enyhülni látszott; a leányukat boldognak látták s ők újra éledni és reménykedni kezdtek. Vejüket igen derék emberként emlegették, a ki ügyesen gazdálkodik és mindenből pénzt csinál. A mi emberünk hallgatott s tapintatosan kerülte mindig, hogy véleményét nyilvánítson, pedig emberismerete nem sok jót ígérő nézett ki az iszán urból.

Egy pár óra az esküvő után egy kődös őszi reggelen az öreg tanyásgazda önmagából kikelve, szinte tébolyodottan nyitott be az őrsirodába s zokogva beszélt el, hogy veje öngyilkos lett; megkárosította őt és szegényt hozva ősz fejére, az uraság vagyonából is sikkasztott. Az örsvezetőt mélyen megrendítette a szegény öreg emberre nehezede újabb csapás; nem szólt semmit; felöltözködött s kivette az öreg barátját a szekerhez, felültette, majd maga is felszállva, először a tehetetlen, zokogó öreg embert vitte haza; majd maga a megkárosított urasághoz ment és igyekezett rendezni a dolgot, a mi nehezen sikerült is neki; majd utána járt a temetésnek, szóval hajban levő embertársat segítette erejéből telhetően mindenben, a nélkül, hogy feltűnést keltett volna. Könnyek között köszönték meg az öregek önzetlen jószágát, de ő elbarított magáról minden elismerést, mert csak emberbaráti kötelességet teljesített, a mint mondta; ezt pedig meg kell tenni.

A szegény özvegy apró kis gyermekével testileg, lelkileg megtörve, betegesen visszakerült öreg szüleihez. Búskomor lett s szerencsétlen férje után egy pár hónap múlva ő is elhalt.

Az öregeket ez a végső csapás teljesen betegékké tette. A mi emberünk ebben az időben minden szabad

óráját a szerencsétlenek gyámolítására fordította; tanácsnal, tettel segítette őket s hűzenyos, hogy segítség, vigasztalása nélkül elpusztultak volna s kis unokájuk nyomorban maradt utánuk.

Idővel, mikor a kis árva annyira nőtt, hogy iskolázásról kellett gondoskodni, az örsvezető a tanyáról bevitte magához a községbe; jó lakása lévén a laktanyában, ott helyezte el és taníttatta. A gyermek jól tanult s mikor öreg szülei elháltak, örökbe fogadta és tovább neveltette. A fiú ma már boldog ember, egy vidéki gimnázium igazgatója. De nem ezzel akarom végezni az én karácsony esti elbeszélésemet.

A hogy emlékeembe ötlött ma a történet, visszaemlékezem arra a karácsony estére, a mikor nekem áldott emlékü örsparancsnokom ezt a történetet az ő zárkózott, szerény modorával elbeszélte. Nevelt fia akkor jött haza karácsonyi vakációra, már mint nagy diák.

Úgy mondom, hogy haza, mert nagyobb szeretettel talán a szülő sem várhatja gyermekét, mint ő várta — és a fiú, hogy milyen rajongó tisztelettel ölelte meg apját, azt látni kellene, mert elbeszélni nem tudom.

Akkor történt, hogy vacsora után engem, mint kedvenc emberét behívott lakására, a hol egyből-másból alkalmam nyílt sok mindent megérteni s nemes, szerény lelkét a szeretet világitásában megismeroi.

Egy párbeszédükre s annak a jelenetére emlékezem most vissza.

— Emlékszel, kis fiám — mondta elgondolkozva örsparancsnokom — mikor az első karácsonyi vakációzónk volt? Első elemista voltál s négy hónapig a tanyától, öreg szülőidtől távol, mikor karácsonyi vakációra hazavittetek. Akkor karácsonyfád is volt.

— Igen, emlékszem, apam, te voltál az angyal, úgy mondták, és szegény öreg szüleim sírva ölelgettek.

És az öreg esendő s a viruló ifju ember némán könnyezve tekintettek egymásra.

Előttem van ma is ez a kép s fülemben cseng az a párbeszéd mindig, mikor a mai és az akkori emberek között összehasonlítást teszek. Ma hatásvadászó örültnek néznek; akkor szentnek tartották az ilyen embert.

És mondhatom, kedves barátaim, hogy igazi ember és igazi esendő volt.

Újra csak az ő szavait idézem, mint öreg, böles emberét, a ki, ha életéről, érdemeiről kérdezősködtek, így válaszolt:

— Bizony én emberéletet tűzhől, vízből nem mondtam, mert nem volt alkalmam hozzá. Családom nem volt; mégis életemet ezáltalannak, üresnek nem mondhatom. Ha visszatekintek életemen, megnyugvást és megelégedést érzek, mert kötelességemet elvégeztem, mint esendő, mint ember pedig gyámolítója voltam az elhagyottaknak s egy fiatal életet megmentettem és biztosítottam a hasznos társadalomnak.

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**
mely 10 perc alatt a legmarkacsb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.
Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlv. Három doboznl ingy. postai szállítás.

A Bach- és Schmerling-korszak csendőrsége Magyarországon.

(1850—1876.)

Ismereti az 1850. évi pátens alapján: R. L. (Vége).

A csendőr sérthetetlensége és az avatási kötelessége, fegyverhasználat.

A szolgálatot teljesítő csendőr az őrszolgálatot teljesítő katonai egyén jogait bírta. Az őt tetteleg vagy szóval bántalmazó, vagy becsmerlő katonai egyén ellen hadtörvényszéki eljárás indíthatott és súlyosbíró körülményként szerepelt, hogy a cselekmény csendőr ellen irányult.

A bíróság köteles volt a csendőrnek szolgálati tanuvalloását, ha az esküjére hivatkozott, teljesen szavahibetőknek elfogadni.

Fegyverét használhatta a csendőrség (tehát nemcsak a járőr és a legénység):

1. övédelemből, az ellene intézett tetteleges támadás elhárítására;
2. a szolgálatteljesítés megghiúsítását okozó valamely ellenállás letörésére és
3. mindazon esetekben, a mikor egy katonai őrszem használhatta fegyverét.

Működési kör.

A felügyelő (General-Inspektor) központilag vezeti a csendőrség összes szolgálati ügyeit. Mint katonai hadügyminiszternek, mint a közbiztonsági szolgálatot vezető egyén pedig a belügyminiszternek volt alárendelve. Ez utóbbinak előterjesztette időközönként a koronaországokból beérkezett tevékenységi kimutatásból összeállított kivonatokat.

A felügyelő írásbelileg érintkezett az ezredparancsnokokkal, minden tekintetben parancsnokolt felettük; ezek viszont időszaki beadványokat írtak hozzá.

Ezredtörzs, pótazárny.

Az ezred törzse alakult az ezredparancsnokból (ezredes vagy alezredesből) és a hozzá beosztott törzstisztekből. Ezankivül:

- egy főhadnagy mint segéd-tisztekből,
- egy alhadnagy mint ennek segédje,
- egy ezred-badbiro,
- egy számvivő a szükséges segédszeméllyel és
- egy gazdasági tisztekből (Ökonomi-offizier) állott.

A gazdasági tiszt lehetőleg a katonai nyugdíjas tisztek állományából került ki s külön működési pótdíjat élvezett.

Minden egyes ezred székhelyén, vagy ha ez nem volt lehetséges, akkor annak közelében egy-egy pótazárny (Depot-légió) volt felállítva; állománya:

- egy alantós tiszt,
- két gyalog-

- egy lovas őrmester,
- két tizedes (az egyik lovas),
- két altizedes (az egyik lovas),
- egy kurtós,
- hat lovas csendőr és
- egy tisztiszolgából állott.

A pótazárny feladata volt valamennyi, a csendőrséghez felvett egyéneket végleges beosztásukig, úgyszintén a testülethől távozókat végleges fogvatékvételükig állományban tartani.

Valamennyi százados a csendőrségi szolgálatot érintő minden mozzanatról és fontosabb eseményről jelentést terjesztett elő az ezredparancsnokhoz, a ki az ezekből szerkesztett összjelentést a felügyelősegnek terjesztette elő.

Ezen szárnyparancsnoki jelentések alapján az ezredparancsnok naponként értesítést küldött a katonai és polgári legfelsőbb hatóságoknak az őket érdeklő eseményekről.

Az ezredparancsnok az őrsöket annyiszor szemlélte meg évenként, a mennyiszor annak szükségét fennforogni látta.

A beosztott törzstisztek felügyelték a fegyelemre és ellenőrizték a szolgálat pontos és kifogásatlan ellátását. Ezen okból a szárnyaktól beérkező napibeadványokat az ezredsegéd-tiszt, miután azokat előbb az ezredparancsnoknak bemutatva, átnézés végett a beosztott törzstiszteknek is bemutatva, a kik azokra megjegyzéseiket rávezették. Ők voltak elsősorban hivatva az ezred összes alosztályait minél gyakrabban — de évenként legalább kétszer — megsemlélni.

Az ezrednek legfontosabb tényezője kétségtelenül a szárnyparancsnok volt. Az ő kezében összpontosultak az alosztályoknak a szolgálatteljesítésre, guzdászatkezelésre stb.-re vonatkozó jelentései; ő intézkedett a vezénylések, összpontosítások és karhatalm kirendeltségek tekintetében ügyszólván korlátlanul, csupán felelősségérzete tudatában. Pontos esetekben jogosult volt a miniszteriummal és a csendőrfelügyelőséggel érintkezésbe lépni.

Pontos előjegyzést vezetett a szolgálatról, a területén előfordult eseményekről és alárendeltjeinek minősítvényéről. Alosztályait évente háromszor tartozott megsemlélni s arra ügyelni, hogy a csendőrség felesleges írásbeli munkálatok okozása által tulajdonképeni feladatától: a közbiztonsági szolgálattól el ne vonassék. Ez okból minden jelentés lehetőleg szóbelileg történt s a kikerülhetlenek a lehető legrövidebben fogalmaztattak.

A fő- és alhadnagyok rendszerint a szakaszparancsnokságokat vezették. A szakaszparancsnok köteles volt szakosztályait évente legalább hatszor megsemlélni; a tapasztalt fontosabb eseményekről a szárnyparancsnoknak jelentést tett.

Az őrmester egy-egy járást vezetett s teendői az alosztályokkal szemben azonosak voltak a szakaszparancs-

BUTOR

kétségért v. részletfűtésre legjutányosabb áron
EHRENBREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÜT 9. SZ.
 Képes árfjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

nok teendőivel s a szakaszparancsnokot távollétében helyettesítette. Köteles volt őrséit havonta legalább egyszer megvizsgálni.

A tizedes a tizedességnek (több főből álló őrsnek), az altizedes (Vizeorporal) az őrsnek volt a parancsnoka. Naponta közvetlenül szolgálati jelentést (Dienstesanzeige) terjesztett fel a szárnyparancsnoksághoz.

A szakasz-, járás- és tizedesség-parancsnok jogosult volt az alárendelt legénységet valamely veszélyeztetett területre összpontosítani, azonban erről haladéktalanul jelentést kellett tenni az ezredparancsnokságnak és a közbelső parancsnokságoknak. A szakaszparancsnok összpontosíthatta ezéllővészetbe is a legénységet, de csak úgy, hogy a legénység egyharmadának szolgálatot kellett teljesíteni.

A katonasághoz való viszony.

A katonai hatóság rendszerint csakis előljáró parancsnoka, vagy batósága révén vehette igénybe a csendőrséget. Kivételt képeztek e tekintetben az országos katonai parancsnokságok (Landes-Militär-Kommando) és az önálló hadosztály- és dandárparancsnokságok a kik — ha a késedelem veszélyével járt — a katonarendőri teendők ellátása céljából igénybe vehették közvetlenül is a csendőrséget, azonban szem előtt kellett tartaniok, hogy a szolgálat ezáltal ne szenvedjen. De ezeknek a batóságoknak sem volt megengedve egy csendőrosztályt a saját területéről elmozdítani.

Szorosabb kapcsolat állott fenn a város-, vár- és térszolgálatok és a csendőrosztályparancsnokságok között, a mennyiben ezeknek parancsnokai — a rangviszonyok szerint — az előfordult eseményekről jelentést vagy értesítést küldtek.

A csendőrt semmi néven nevezendő olyan szolgálatra, amely hivatásával ellenkezik, felhasználni senkinek sem volt szabad; a ki ez ellen vétett, hadtörvényszéki eljárás alá került.

Minden katonai osztály köteles volt a csendőrségnek, ha ez kérte, segítyére lenni. Ily együttműködésnél a szolgálat vezetése mindenkor a csendőrség parancsnokát illette s ez vette át a katonaság felett is a parancsnokságot. Kivételt képezett, ha a katonaság parancsnoka magasabb ranggal bírt, a mikoris ez parancsnokolt.

Illeték.

A tisztek havidíjat, lótapot és alompénzt, napidíjakat és jutalmakat kaptak közönséges és szemleutazások alkalmával (ha 24 órán túl voltak távol állomásuktól) s vagy természetbeni lakást, vagy lakbért kaptak.

A legénység zsoldot húzott (a mely az alapszoldból, azután a helyi pótlékból állott), azután pótléket kapott 24 órán felüli szolgálatokért (megfelelt nálunk az étke-

zési pótléknak); fogdíjat (taglie) kapott a bekísért katonaszökevények, büntetettek, esempészek stb. után. Ha összehasonlítjuk az akkori és a mostani illetekeket: óriási haladást kell konstatálnunk. Hogy csak egy példát említsék, akkoriban az őrmester napi illeteke 37 krajczár volt, ma a próbacsendőré majdnem négyszer akkora.

Zsoldjából a legénység minden személyére vonatkozó kiadást — a lovas még a vasaltatási költséget is — fedezni tartozott. A csendőr önbibáján kívül megromlott fegyverzetet a kincstár ujjal pótolta.

A csendőrségnél a tömegrendszer divott. A tömeg az alfabetéből és a havi előzetésekből állott.

Az alfabetet összege az országokban különböző volt s összefüggött az ottani arviszonyokkal és a beszerzendő anyaggal. E célból az ezredparancsnok évenként nyilvános árlejtést hirdetett, az iparosokkal és kereskedőkkel a szerződést megkötötte s ennek alapján lett az első tömegbetét nagysága megállapítva. A csendőrségi felügyelő jogosult volt adott esetekben a szállítási szerződésektől eltekinteni és a beszerzést más módon biztosítani.

A polgári élethől belépő, illetőleg besorozott csendőr az első tömegbetétet készpénzben sajátjából tartozik letenni; ugyanúgy sajátjából fizette az első tömegbetétet a badseregtől saját kérelmére besztott egyén is, míg a hivatalból besztottét a kincstár fizette.

A további befizetéseket a kincstár havonként eszközölte.

A megbetegedett és katonai kórházban ápolt legénység illetékének fele a kórházat, másik fele a csendőr tömegét illette. Ha a csendőr polgári kórházban ápoltatott s a költség a zsold felét meghaladta, a többletet a kincstár fizette rá.

Minden tiszt a kincstártól lovat kapott. Ha azt megszakítás nélkül nyolcz éven át lovagolta, akkor az ő tulajdonába ment át.

A törzstisztek és századosok vagy a hadseregbeli hasonállásuk részére előirt természetbeni lakást vagy lakbért kaptak. A fő- és altábornagy mindig a csendőrlaktanyában kapott teljesen bebutorozott lakást és szakszirodát.

A legénység tekintélyének megóvása céljából szem előtt tartották, hogy egy-egy legénységi szobában lehetőleg kevesen kapjanak fekhelyet.

A tisztek a csapattisztekéhez hasonló nyugdíjat kaptak, azonban tekintettel megerőltető szolgálatukra és kitüntetésükbe menő alkalmaztatásukra (a törvény szerint „... auszeichnende Verwendung“) személyi pótléket is kaptak.

A rokkant legénység nyugzsoldot kapott a egy része a rokkantak házában nyert elhelyezést, ellátást és ruhá-

LEGOLCSÓBB ÉS LEGJOBB BESZERZÉSI FORRÁS.

Varrógép, kerékpár, gramofon és lemezek **kedvező részletre** Havonta új felvételek. Mindenféle alkatrészek kaphatók.

Nagy javítóműhely. — Zománczó és nikkelező intézet. — Árjegyzék ingyen.

● ● **KELEMEN ÉS TÁRSA, SZEGED.** ● ●

ALEXANDRE & BAR

ENG. MEINER

Egyiptomból. — Medinet-Abu romok.

zatot. A félig rokkant legénységnek igénye volt valamely könnyebb szolgálati teljesítő csapatba való átbélyezésre. Ha ez nem volt lehetséges, akkor végkielégítést kapott és a polgári hatóságoknál való alkalmazásnál előnyben részesült.

Fegyelmkezelés, jutalmazás.

A csendőrnek minden cselekménye a csapatbelinél súlyosabb becsapítás alá került, mert mindig szolgálatban állónak tekintett. A csendőrségből hadtörvényszék útján való elcsapatásnak tette ki magát, a ki:

1. a szökes, csalás, lopás, lopott vagy talált tárgyak elrajtása útján elkövetett büntetben találtatik bűnösnek;
2. szolgálati hatalmával visszaélt, megvesztegetett magát, vagy szolgálatteljesítés közben pénzt vagy értéktárgyat fogadott el ajándékként;
3. javíthatatlan iszákos volt;
4. hanyagul teljesítette szolgálatát;
5. ismételtön gyávaóság és határozatlanság tanújelet adta veszély idején;
6. a katonaságnak elhívtott egyetbe belépett, vagy a ki meg nem engedett egyesületet fel nem jelentett.

Ha a csendőr valamely más hibában figyelmeztetés dacára konokul megmarad, akkor nem csapatik el, azonban a testületből valamely csapatfőhöz áthelyeztetik. (Mint kuriozumot megemlítem, hogy a m. kir. horvát-szlavon csendőrparancsnokság, ha valamely csendőr eltávolítását javasolja, ezen törvény 90. §-ára hivatkozik; miután ezen csendőrség még végleg szervezve nincs a 1878 óta még mint ideiglenesen felállított szerv működik.)

A csendőr megjutalmaztatott: előjárói részéről kiadott írásbeli megdicséreléssel; katonai és polgári érdemretekkelés előléptetéssel.

Edig szól annak a csendőrségnek a szervezeti története, a mely hivatva volt az ötvenes évek katasztrófáinak megjavítani, a mi vajmi nehezen ment, mert a lakosság természetes ellenségét látta benne, s a legnagyobb ellenszívvel viseltetett a — ézerinte — zsarnokuralom ezen állítólagos végrehajtó közegei ellen, a kiknek legtöbbje idegen országból kerülén hozzánk, idegen volt neki népünk nyelve, szokásai és érzelmei. Nem volt csoda azután, hogy az akkori szegénylegények gyöngyöketet éltek, hiszen a nép mindig ezeknek fogta a pártját, ezeket rejtegette az üldözés alkalmával s a hol csak lehetett, félrevezette az üldöző zsoldárt, vagy a hogy némely vidéken neveztrék a «lisztészakot». Nőtök is csináltak róla Debreczen vidékén, a melynek refrainje szerint ígérgetik a zsoldárnak, hogy «... dárum, mada-rum, egyonverünk a nyáron».

Népszerűtlen volt az igaz a zsoldár, de nagyhatalmú, a kitől volt ok félni.

Ha összehasonlítjuk az akkori csendőrséget a jelenlegivel, több tekintetben hátrányban vagyunk.

Legfeltűnőbb talán az állománykiegészítés módja. Akkor bezzeg nem volt százakra menő létszámbány, mert az állománynak minden körülmények között teljesnek kellett lenni, a miről a hadtestek tartoztak gondoskodni. Ha másként nem, sorozás útján pótoltatott a hiány s akkor is az újonczjutaléknak minden tekintetben a legjava soroztatott a csendőrséghez.

BÜNYÜGYI TÁRCZA

Új-Caledonia, a száműzöttek szigete.

(A Hans Gross-féle Archiv nyomán.)

Deportáció (száműzés) alatt életfogytiglan vagy hosszú időig tartó szabadságresztésbüntetést (munkakényszerrel vagy a nélküli értünk, melyet egészen vagy részben akként hajtának végre, hogy az elítéltet távolokvó, leginkább tengerentúli vidékre szállhják, hogy ez uton az illető az anyaországtól állandóan távoltartassék és a hazai társadalomból mindenkorra vagy meghatározott időre kizárassék.

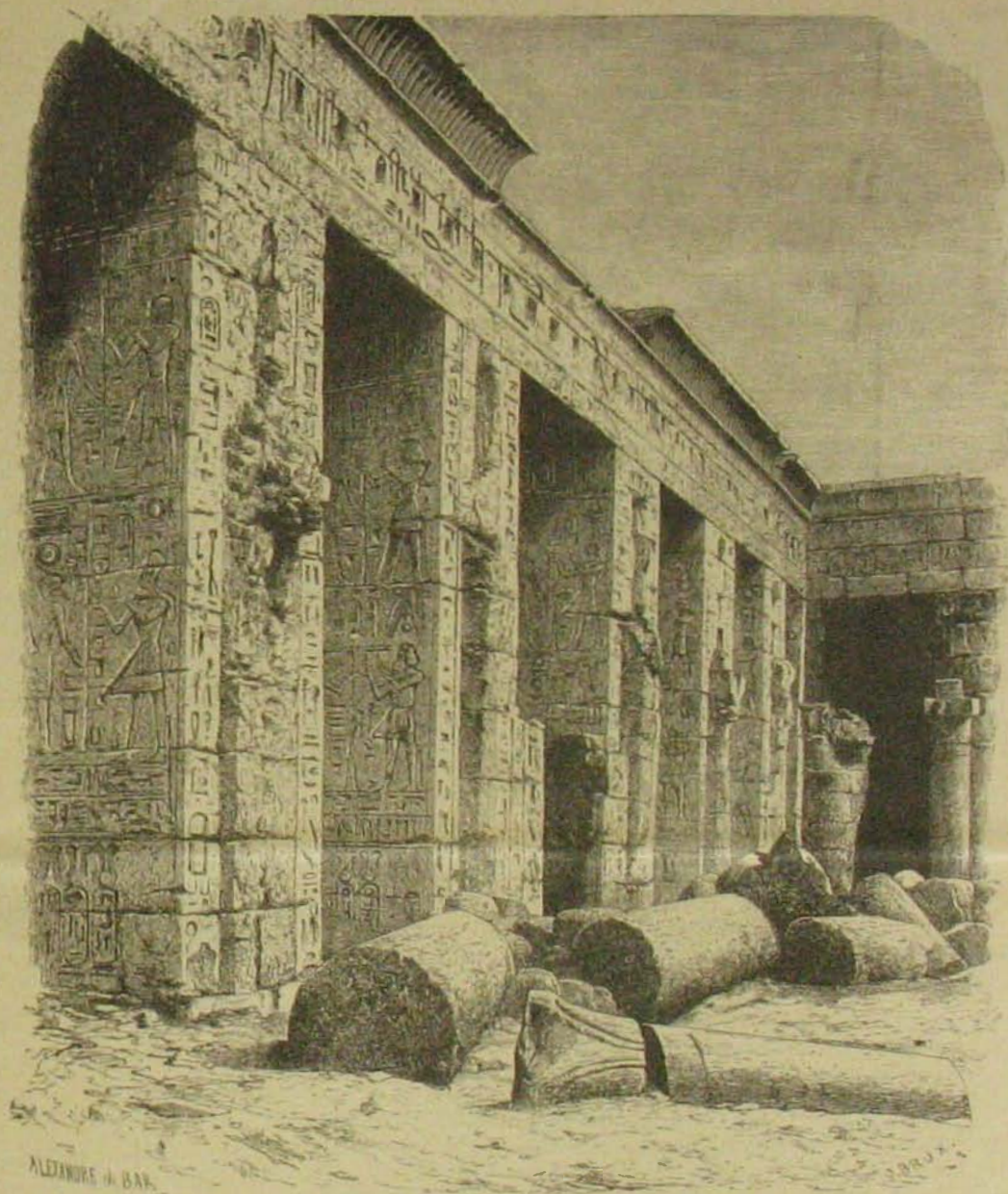
Ez a cél nemcsak az által érhető el, hogy az elítéltnek a börtönbüntetés kiállása után a hazába való visszatérést eltiltsák és így a börtönbüntetéshez a kényszer tartozkodás a távoli vidéken mellék büntetése járul, de elérhető e nélkül is az által, hogy a nagy távolsg az elítéltnek a visszatérést teyleg lehetetlenné teszi.

A deportáció a modern büntetési rendszerben nagy történelmi jelentőséggel bír. Angliát nem is említve, nincs nagyobb kontinentális állama Európának, a mely ha csak némileg kivételnek láttá, nem obajlott volna deportáció útján szabadhibi azoktól az elemektől, a melyek társadalmának, társadalmi biztonságának állandó veszélyt képezik. A honi büntetési eszközöknek tapasztalt és el nem tagadható eredménytelensége, a visszaesések nagy száma és annak helyes felismerése, hogy a visszaesés elleni ezerszerű harcban kereshető csak és megtalálható a büntetés problémájának társadalmilag kielégítő megfejtése, vezetett a deportációs eszméjéhez. Hogy a deportáció által elérjük-e a visszaesések megállítására irányuló törekvéseink célját, az más kérdés. Híres jogászoknak az a nezetük, hogy a deportáció egyedüli lehetséges előnye abban áll, hogy súlyos büntetéseket nagy aldozatok árán büncselekményeiknek, az anyaországban való folytatásában megakadályozhatja és így a deportáció tulajdonképen nem egyéb és nem több, mint a büntettek elkövetése színhelyének áthelyezése.

Az ókorok ügyszólván valamennyi népénél divott a száműzetés a különösen Rómában alkalmazták előszeretettel olyanokkal szemben, a kiket a hozára veszélyeseknek tartottak, azonban velük szemben valamely okból — lett legyen az népszerűség, vagyoni vagy társadalmi túlsúly stb. — nyíltan fellépni nem mertek.

Az újabb korban a deportáció Angliában, Oroszországban, főképen azonban Franciaországban nyert gyakorlati alkalmazást.

Franciaországban megkülönböztetendő a transzportáció és a deportáció. Amaz 1854 óta az elítéltek nagy (gályarabság) helyébe lépett, a mely az öt éven felül kényszermunka végrehajtására szolgált. Az elítélteket 1867-ig Guyana szigetére (fővárosa Cayenne), azóta pedig Új-Caledoniába szállítják.

Egyiptomból. — Ra-templom külső felülete.

Uj-Caledonia egy a Nagy-oczeán délnyugoti részében fekvő terjedelmes (körülbelül 12.000 □-km területű) sziget, a melynek tropikus és egészséges éghajlata van és sajátos növényzete oly búján nő, hogy évenként kétszer, sőt háromszor van aratás. S ezt a paradicsomi helyet Franciaország sápadéka, lezüllött egzisztenciái lakják s fertőzik meg aljas bűnökkel.

Hogy mennyire téves azoknak a nézete, a kik azt hiszik, hogy az elítéltek az erkölcsi újászületés, a távoli fegyencgyarmatokban inkább lehetséges, mint a hazában, újabb megfigyelések által alaposan megegyeztetett. Epen ennek a nézetnek az ellenkezője igaz!

Egy nagy városban a volt fegyenc könnyen elmerülhet a tömegben, és mint egy új, egy más egyén kerülhet felszínre. Uj-Caledonia kicsiny városaiiban — a hol

mindenki ismeri a fegyencet — ez lehetetlen. Egy nagy városban a volt fegyencnek csak át kell költözködnie egy más negyedbe és senki sem fog már ráismerni. Az egyik utcából a másikba való átköltözködés már elegendő arra, hogy egy új egzisztencia jobessen létre. Más-képen áll ez a fegyencgyarmatokban. Ott a fegyenc a gyarmat legdélebbi eszesétől föl-vándorollat a legészakibb eszesig és ennek dacára mindenki tisztában van azzal, hogy kivel van dolga. Minden szabad gyarmatos bizalmatlansággal viseltetik vele szemben s ferde szemmel nézi.

A volt fegyenc pedig — ha érzékeny természetű — itt sokkal több kint szenved végig, mint bármely nagy városban. Még akkor is, ha a szeplőtlen előéletű egyén úgy bánik vele, mint hasonallá-ruval és barátságosan is

viseltetik vele szemben, a volt fegyenez még akkor is ellenségeskedést, kemkedést fog gyanítani. A deportáció hívei által emelt társadalmi rehabilitáció tehát még a szabad gyarmatosok legjobb akarata mellett is lehetetlen.

Természetes, hogy az összes büntetőintézetekben meglévő és el nem kerülhető erkölcsi megfertőztetés ilyen körülmények között fokozott mértékben érvegyesül.

Ennek megvilágítására három példát sorolok itt föl. Ezekből kivethető, hogy a fegyenezek élete Új-Caledoniában is egy örvényhez hasonlít, mely áldozatát minclig mélyebbre rántja s azt soha el nem eresztí.

Néhány évvel ezelőtt a Szajna melletti eskudtbirozság benyuszerünküra ítélte — i P. urat, mert Páris legzsebb negyedében fekvő, fényűzéssel berendezett lakását felgyújtotta. A bűnper oráni feltűnést kelteit, mert az illető egyen előkelő családból származott, magas társadalmi állást foglalt el és sokat fordult meg az előkelő körökben. Ez az egykori elegáns és kifogástalan egúntleman most piszkos és rongyos; iszik, lop, minden erkölestelenségnek hódoló és életét Új-Caledoniának legzsilóttébb szabad fegyenezai között tölti el.

K... egykori pap és fővikárius azért ítélteit el, mert jötekonyezelra rendelt pénzeket el tulajdonított, most szintén csak a pálinka kultuszának él. Mélyen fekvő, megtört szemek, sápadt, beesett arc, piszkos, fesületlen hajjal látjuk most viszont az egykori kanonokot, ki annakidején majdnem prelátus lett.

Egy harmadik szomorú példa M. C. esete. Ezt az urat, az egykori közjegyzőt, író, politikust és pénzügyi lángézt még maig sem felejtették el Páris előkelő sötétheleim. Nem egy esnos párisi nő özi még sokatmondó ajánlással ellátott fényképét az albumában, emléket pedig a szívében. Sokan gondolnak még az előzőkeny, elmes, finom és mindenekelőtt bukezü gavallérra.

De az idők változnak! M. még rövid idővel ezelőt, meztelen feleléstesttel, lesülve a tropikus nap hevéitől, nehéz kúcczal a lábán, a «javíthatatlanok» közé sorolva tolt a talicská. Az örök napokint leveleköztetéek, kiforgatták zsebeit és piszkos ujjakkal szájába nyultak, hogy meggyőződzenek arról, nincs-e nála szökésre vagy gyilkolásra alkalmas szerszám elrejtve. Ott pasztult el nyomorultan ezellájában.

Kérdés, hogy az a három előkelő állású ember megjavult-e volna, ha szabadlábba helyezésük után hazájukban maradnak. Lehetséges, hogy ott is elzülöttek volna. Az azonban bizonyos, hogy rehabilitálásukra hazájuk alkalmasabb lett volna, mint Új-Caledonia.

Dr. Heindl Róbert, kiváló német tudós, a francia kormánytól engedélyt kapott arra, hogy az új-caledoni fegyenezgyarmatot tanulmányozhassa.

Dr. Heindl a csendőrpáranesnok es egy tisztviselő kíséretében a szigetét keresztül-kasul járta, miközben az ott élő száműzöttek életét kedve szerint tanulmányozhatta. Utazása közben sok rendkívül érdekes, sokszor megdöbbentő és hihetetlen dolgot tapasztalt, melyekről a Hans Gross-féle Archivban számol be.

Alighogy elhagyta a csendőrpáranesnok es a tisztviselő társaságban a tengerpartot — írja dr. Heindl emlékirataiban, — olyan rossz lett az út, hogy a kis társaság jó darabig csak lépésben lovagolhatott egy erdős völgyben. Az egyik kanyarodónál egy kunyhó öltött az utasok szemébe.

Ugyan milyen épület lehet ez? Kíváncsiskodott a tudós lovas es azt kérdezte kísérőitől, hogy nem-e lehetnének a kunyhó lakójánál egy rövid látogatási?

- Már késő uram.
- Hogyan? Csak nem vagyunk kénytelenek itt a vadonban meghúrozott látogatási órákat betartani?
- Azt nem. De nincs otthon a gazda.
- Talán elment?
- Igen.
- Hova?
- Az ég tudja, ő nem mondta meg senkinek.
- Mióta van távol?
- Már neküny évtizede.
- És a tanya?
- Úresen áll.
- Ki volt a tanya tulajdonosa?
- Egy koncesszionárius.*
- Szabad volt neki koncesszióját hntőrsági engedély nélkül elhagynia?
- Nem törődött az engedéllyel.
- Szóval megszőkött?
- Úgy van. Egy szép napon üres volt a fészek, a madár kirepült.
- Gyakori az ilyen eset — folytatta a tisztviselő, — számszámra van ilyen kunyhó. A hegyek es erdők homzsegnék a megszőkött fegyenezektől.

Nem kell ilyen körülmények között az életet es vagyont féltetni?

— Természetes! Mihől eljenek ezek a gazemberek, ha nem lopásból?

A csendőrség parancsolta itt félbeszakította a beszélgetést.

Uram, pillantsen egyszer féljelenteseinkbe. Minden nap jönnek lopások miatti panaszok es gyakran nagyobb dolgok is történnek. Csak várjon sorjára.

— Nagyon biztatók a kihátlások egy békes utazásra! — gondolta magában tudósunk. — Nem szolt azonban semmit, csak egy felős pillantást vetett a körülfekvő hegyek felé. A csendőrpáranesnok úgy látta, hogy megértette a pillantást, mert mosolygva kérdezte, hogy végre rendelkezett-e már?

— Ne szemléljük meg a kunyhót? — tudakolódott rövid hallgatás után a tudós. — Ez az első koncesszió, melybe belépnek.

— Szívesen uram. Az első benyomás nem lesz azonban a legjobb.

Óvatosan vezették lovukat a teljesen elvadult kert hozótai között.

A félig széthullott szalmatető csak három kamrát fedett be. Az egész épület alig volt 10 m hosszú es 3¹/₂ m széles.

A falak vályoggal vert gerendáklól épültek, de a vályog jórészt lomállott. Ajtó, ablak már régen eltűnt, csak a fuldszítéshől maradt egy rész. A bejárat mellett a falon először is két kéz fekete lenyomata volt látható, fölöttük írva «Leonka».

Még más leínynevek is meg voltak itt örökítve; s a szépszámú könnyen megfújható kopírás a mellett bizonyított, hogy ennek a díszes épületnek a lakója szerette nem kérdések fölött is elmélkedni.

A társaság folytatta útját erdőn, hozóton keresztül. A nap már a láthatár felé közeledett, mikor a Vera-folyón átgyözve, ismét egy épületféle lakóhányt pillantottak meg az út közelében.

Ez is tulán egy elhagyott koncesszió? — kérde tudósunk.

* «Koncesszionárius»-nak nevezik a telepített rabot. Kicsi telepitényüket «koncesszió»-nak hívják.

- Nem, ez egy elhagyott tábor.
- Fegyencztábor?
- Igen. Ebbe zartak őjszakára az utáépítésnél alkalmazott fegyenczeket.
- De ez az épület nem igen hasonlít egy biztos börtönhöz!

— Meg kell gondolnia, hogy ezek a táborok mindig csak ideiglenesek voltak. Ha a munka befejezést nyert, akkor a fegyenczesapat továbbhaladt és új tábort épített. Természetes, hogy ezek az egyszerű kunyhók nem nyújtják a szökés ellen a legesekélyebb biztonságot sem.

Ez azonban egy elkerülhetetlen hátránya a fegyenczek által végzett kulturmunkáknak. Vagy le kell mondani a fegyencről és a szabad gyarmatosok életének és vagyonának biztonságáról, vagy pedig le kell mondani a fegyenczeknek az utáépítésnél és egyéb kulturmunkák végzésénél való alkalmazásáról. A száműzöttek szigetének igazgatósága az utóbbira határozta el magát. Azok a tapasztalatok, amelyek a szabadban, az őserdőben, a hányákban végzett fegyencmunkával gyűjtettek, tapasztalatnak voltak. A munkát már nem merték folytatni. Ez a tábor is sok szomorú dolgot tudna mesélni.

A tisztviselőnek igaza volt. Ez a szalmából, agyagból, pálmalevélfonathból és bambuszrudakból épített díledző tákolmány, amely egy kis írás magaslátán az erdő közepén állott, néhány évvel ezelőtt sok borzalmas jelenetnek lehetett tanja.

Milyen rideg óriákat élhetett át a fegyőr 20 vagy 30 minden gaztetre képes fegyenc társaságában itt az őserdőtisztáson, távol minden emberi segítségtől és mér-földnyire a legközelebbi katonai állomástól.

— Ismeri Savery felügyelő történetét? — kérni rövid idő múlva az egyik kísérőm.

- Savery? Nem.
- Fogalmat ad a tábori élet kétségess örömeiről.
- Hogyan történt az az eset? Kérem mesélje el.
- Négy óra járásnyira a legközelebbi katonai őrségtől, ha az őserdő sűrűjében 50 fegyenc állomásozott.

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Egyiptom csodái.

Képekkel.

Regibb korból származó emlékeket, csodásabb épületelemeket, nagyszerűbb szoborműveket a világon egyetlen egy ország sem mutathat föl Egyiptomnál. A piramisok, obeliszkek, sphinxek joggal nevezhetők a világ csodáinak; de ezekhez hasonló nagyszerű maradványai egy rég letűnt mesés kornak még igen nagy számmal találhatók, ebben a csodás országban, mely a homokivátság és tengervíz között elterül.

Az emberi alkotás legremekesebb maradványai Felső-Egyiptom fölfele, Thebában vonják leginkább magukra a tudós világ és az utazók bűvölését. Évezredek előtti nagyszerű emlékek mér-földnyi területeken hevernek ott romokban. A Nil folyó jobb- és balpartján terül el az ó-kori Egyiptom fővárosa, Theba. A jobbparton a lukszori templomromok ölenek legelőször szemünkbe, ha a folyómentén lefelé utazunk. Lukszor templomromjai kilencz láb magas mesterséges terrasszon terülnek el. A Nil folyóról kilépve, a pylonok, obeliszkek, oszlopok és szobroknek átláthatlan tömege kápráztatja a szem-

met. Aman templomának első előndvara előtt két azionit obeliszk állott, melyeket Nagy Ramszesz állíttatott fel a Kr. előtt 14-ik században. A nagyobik 25 $\frac{1}{2}$ méter magas és 3000 mázsa súlyú; a kisebbiket, mely 22 méter magas, Mohamed Ali 1830-ban Fülöp Lajos királynak ajándékozta s annak átszállítása 1833-ban három millió frankjába került a francia királynak. Ez az obeliszk Párisban a Concorde-téren áll és a negyedfélezer év oly kevéssé ártott neki, hogy ma is olyan, mintba csak imént került volna ki a szobrász műhelyéből. A romok tömegéből négy szobor emelkedik ki, félig-meddig homokkal és törmelékkel fedve ugyan, de nagyságánál fogva egészen még sem elhoritva. Ezek 13 méter magas és a vállakon 3 $\frac{1}{2}$ méter széles képei Ramszesznek és leányainak. Tovább egy hét pár oszlopból álló csarnokban erünk, melyek 15 méter magasak és a talpzatnál három méter vastagok. A pompás oszlopok majdnem 10 méterre vannak homokkal és törmelékkel borítva. A lukszori templom az ő számtalan csarnokaival, oszlopsoraival csak előépülete látszik lenni annak a nagyszerű és a világ építészeti remekei között egyedül álló templomnak, melyre ma a karnaki csodás romok emlékeztetnek.

A karnaki templomromokhoz egy egész sora a sphinxeknek vezet mintegy jó félórnyira a lukszori templomromoktól. A karnaki templom Chonsu isten tiszteletére építették volt. Ill. Ramszesz által. A bejáratból ma csak a 21 méter magas és 12 méter vastag kapu áll még fenn. A tulajdonképeni templom számtalan nagyobb épületből áll, melyek oszlopcsarnokokkal, kisebb-nagyobb terjedelmű folyosókkal, udvarokkal vannak egymáshoz kapcsolva. Az egyiptomi művészet e templomban, illetőleg annak épülettömegében oly mesterművet teremtett, melyet királyi fényben és óriási mérethben a világ egyetlen épülete sem közelít meg. Az épület 700 méternyi területet foglal el és dacára annak, hogy a barbár emberek pusztításai nagyon meglátszanak e pompás épületen, mégis elég nyomaival viseli magát bajdani fényének és pompájának. A templom homlokzata 115 méter terjedelmű és 145 méter magas. Ajtaja már romban hever, de azért mégis könnyen kivehető, hogy 27 méter magas és 47 méter széles volt. Ezen át egy 110 méter hosszú és 70 méter széles udvarba léptünk, melynek oszlopai karyatidokkal vannak díszítve. Ezekre az egyiptomi királynak, Zizak fáraónak Palesztinában végrehajtott hódításai vannak hieroglifákban vésvé. A nagy udvar közepén van az I. Pszammeticb által a VII. században hét pár oszlopból felállított sétahely, melyekből ma még csak egy izmos oszlop áll fenn. Ez 21 méter magas és 3 méter átmérővel bír; az oszlopfő sziklája 15 méter körülettel bír. Ebben az udvarban látható Ramszesznek vörös gránithól készült nagy ülő szobra. Az udvarból nyíló kapu 30 méter magas, és némileg előkészt azon óriás méretű látványra, melynek ezen kapu átépése által tanui leszünk. Amulva jár végig szemünk azon nagyszerű palotán, melyet három ezred év előtt I. Szethosz építtetett és II. Ramszesz faragványokkal díszíttetett. Rengeteg oszlopai és kőlapjai óriások nemzedéke által látásznak összerakva lenni. 134 óriási oszlop hét sorba állítva, hordja a szörnyű sziklából faragott kőlapokat, melyek e templomcsarnok tetőzetét képezik. A csarnok 35 méter mély, szélessége 110 méter. A mily nagy területet foglal el a csarnok, ép oly nagy méretűek az oszlopok; egyik-egyik 14 méter magas és kilencz méter átmérőjű. Az oszlopok arany alapon élnek azonnal festett hieroglifokkal és képekkel van-

nak díszítve. Az oszlopok talapzatai lándzsasalakú virágdíszítményekkel, lóuszgyökerekkel vannak befuttatva. Egyik lépünk e csarnok középsőoszlopai közül tántorított fölfelnyaralást. A színek, melyekkel e faragványok festve vannak, ma is élénk és tiszták, hogy bámulni lehet az ókori egyiptomiaknak a festészetben való előhaladását.

Egyik tereméből a másikba lépünk és mindenütt ugyanaz az elragadó látvány tárul szemünk elé. Egy csarnokban 21 méter magas oszlopok láthatók, melyeket csak hat ember képes körülkarolni. A fedőlapok 17 méter hosszú, 2 méter magas és 1 méternél vastagabb közsíklákból állanak és egyenként 825 mázsa súlyúak. Kiszámították, hogy mindenik összesen 3831 köb láb követ foglal magában. A faragványok között gyakran fordul elő I. Szeszoesz képe. Egy műértő így ír a karnaki romokról: «Ha az ember ezt a 134 oszlopot egymásután kifejve, és aztán a falakat, melyek e csarnokot elzárlják, részről kidoigozva elképzei, az a kérdés merül fel: ki tudott egy ily rengeteg épületet kigondolni, és nem tudjuk, vajjon a gondolat merész-sége vagy kivitele ejt-e inkább ámulat a. A karnaki romok nagysága lenyomná az embert, ha éppen a bámulat és emberi büszke önérték fel nem emelné lelki-künnét. A belső falak festményei áldozatokat, a külsőkéi ütközéseket és diadalokat ábrázolnak. Ennél nagyobb diadalemeiket soha senki nem állított föl. A mi napjainknak remek építményei csak gyermekjátéknak, tréfának látszanak ez épületek mellett.»

Thompson amerikai pap így ír a romokról: «Egy holdvilágos éjtel tölteni a romok között oly egyszerű és megható élmény, melyhez hasonlót az ó-világ egyetlen remekében, még a Kolosszeumban, Rómában sem élvezhetni. Az egyiptomiak ügyességéről való korlátozott fogalmaink mellett el sem képzelhetjük, hogyan építhették falakat 14 méter vastagságnyira és 155 méter magasságra hogyan emelhettek több száz tonna súlyú köveket helyükre, vagy hogyan faraghatták ezeket kapudiszlá obeliszkokká és szobrokká, hogyan vesztették tele a legdíszesebb ábrákkal és hogyan rakhatták matematikai rendben egymás mellé. Csodálatra méltó még az is, hogy az így összerakott óriás építmény évezredekben át oly hatalmas daczolt az idő romboló viharával. Egyiptom nagyságát építészetét tartja itt megörökítve; minden oszlop, minden obelisz, minden ké történeti emléket őriz egy-egy nagy uralkodónak.»

A főcsarnokból oszlopsorokon át több mellékterem nyílik egymás után, melyek mind remekül vannak készíttve, a nagy művészettel díszítve. A figyelmet ezenkívül egy északkeletre fekvő templom romja köti le, melyhez 21 pár szobor vezet. Karnak falának egész vidéke tele van romokkal, templommaradványokkal, a földre omlott vagy homokkal eltemetett gránitkolosszuszok, oszlop-részek, hatalmas kapok és falak romjaival, melyek mellett a Nil-téglákból épült falak rég romokban hevernek és pálmák emelkednek ki a mimesa-bokrok közül.

Ha a karnaki templomromoknak búcsút mondunk és a Nil folyónak balpartjára lépünk, a líbiai hegyek előtt a romok egész halmaza terül el szemünk előtt. O-Kurna falu közelében egy egyszerű templomnak romjait látjuk, melynek azonban már csak nagyon kevés nyoma maradt fenn. Oldalfalak, oszlopok, egy óriás kapu és romban beverő szoboralapok hirdetik az egykori fényt, mely itt uralkodott. Ezt a templomot is I. Szeszoesz építtette; de míg a karnaki templom az élőknek volt szentelve, addig a Nil balpartján épült templomok és egyszerű épületek mind a halottak számára emeltet-

tek. Mérföldekre terjedő vidéken sírok, katakombák, templomok szolgálták a halottak eltemetésére.

Az egyiptomiak sírjait még nagyobb gonddal építették és díszítették, mint az élők lakait. Rendkívül egyszerű remekei az emberi építészetnek ama katakombák, melyek Medinet-Abu falu határában és innen a líbiai hegyek mentén elterültek. Örökös sötétség honol e oszarnokokban, melyek a föld alatt több mérföldnyire terjedve és valódi labirinthot képezve, legszebb, legművészibb kivitelű faragványokkal, festményekkel vannak díszítve, jelölve annak, hogy ezek a halottak és nem előkészámára készülték. Mennyi művészet kellett ahhoz, hogy a koromsötét üregben, halvány fáklyafény mellett ily egyszerű műremekeket teremtsenek!

A képvilágban látható romok egy egyszerű templom maradványai, mely katakombákkal áll összeköttetésben. A templom romjaitól nem messzire fekszik egy két és fél kilométer hosszú, közfalal kerített tó, melynek északi és déli végén egy-egy templom épült. Innen kezdve félkörben a királyok, hercegek és hercegnők sírjai terülnek el a hegyek szikláiba vágott sírremek oszlopsorokkal díszített bejárókkal. Az arabok, kik ma e vidéket lakják, kapasi nyereségrágytól indítatva fölkeresik e sírokat a halvány fáklyák világánál, fehér burnuszaikban, mint a kiértettek jár ak-kelnek a halál birodalmában. A mumiákat, melyek gránit szarkophagokban nyugedeznek, szűszával hordják össze, megfosztják becses ereklyéiktől és részint áruba bocsátják európai kereskedőknek, részint fűtőanyagul használják fel. A régiek kegyeletét az utódok vandalizmusa hideg ciznizmussal gúnyolja ki. A faraók ezredéves hamva egy piszkos kopt, vagy arabnak búcsú bögréjét forralja!

Hát Ramzesz palotája — melynek impozáns romjaiban egy-egy vezeklő barát vagy egy faradt karaván keres pihenőt tanyát, — csak ezt érdemlé az utókor-tól? Kambyzesz perzsa királyt vádolják e egyszerű építmények szétrombolásával, de egy ember hatalmától nem jöhetett e pusztulás, mely csak fursanggal kigondolt romboló eszközökkel volt kivihető. Oszlopok sekaseknek romokban, faragványok vannak össze- és letörölve; ezt csak századok és egymásután jövő vandál nemzedékek tehetek; nevezniük bár őket keresztyéneknek, mohamedánoknak, vagy görög, török, arab és más nemzetiségű pusztítóknak. De azért e romok ma is bámulatos nagyságban szólnak a mai kor gyermekéhez. Lebilincselik az ésszt, csodálatra ragadják az emberi képzelmét és imádatoszerű bámulatra hangolják az embert.

HIREK.

Adomány. Krecza László járásörmszter, 32 filléres jelvénypótlójának folyósítása alkalmából, a letesítendő csendőrségi internátus alapja javára 3 koronát adományozott.

Horvát-szlavon tisztiflomány felemelése. A 17. 765. elu. 16. számú honvédelmi miniszteri korrrendelet szeri-nt, O. császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi november 30-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a m. kir. horvát-szlavon csendőrség tisztiflományára egy őrnaggyal és egy főhadnaggyal felemeltethessék. A horvát-szlavon csendőrség felemelt tisztiflományára 1 ezre--des, 2 alezredes, 2 őrnagy, 6 százados, 10 főhadnagy, 7 hadnagy, 1 százados-zsarnyos és 1 főhadnagy-zsarnyosból áll.

Emlékfaltetés Nagyváradon. Folyó évi december 3-ike esendes és szerezny ünnepi napja volt a nagyvárad-i országos csendőrszolgálatnak. E napon történt meg ugyanis az iskola emlékfaltetés, melyen az iskolaparancsnok felkérésére megjelent a város főispánja, polgármestere, főmérnöke, az építést vezető mester, az építőmesterek és tervező műkertes, valamint a tisztikar. A megjelentek mindenike előtt egy-egy az ültető nevet felváltató tábláskával ellátott emlékfalt, részint hozzájáruló emlékeztető, részint pedig a jövő reményét kifejező rövid beszéd kíséretében.

Végzetes baleset. Vlasics Lajos Bódog halányi őrszolgálati próbacsendőr, december 7-én éjjel 11 órakor szolgálateljesítés közben Kulesod községben a pihenőszoba udvarán egy kőben megbatolt. A botlás következtében súlybántartott fegyvere előrelendült s a próbacsendőr a szuronyába esett, mely a hasába fúródva, azonnali halálát okozta.

Egy csendőr megtámadtatása. Koprach István homokszili őrszolgálati csendőr, december 7-én, délután 1:30 órakor, szolgálateljesítés közben Braukov Demeter homokszili lakos forgópisztolyal megtámadta. Koprach csendőr támadója ellen, mielőtt az még a forgópisztolyt használhatta volna, egy szuronydöfést intézett s azt jobb halántékán szurva, életveszélyesen megsebesítette.

Szerkesztői üzenetek.

Havas csendőr. Viselhetik.

0000. Tanulásra is kell időt hagyni.

Bakonyvidéki csendőr. Elpusztíthatja postájával is.

V. P. csendőr. A megjelölt kivizsgálás eredményét is ismerünk kellene.

3881. A csendőrségre nézve külön történnék intézkedés.

1885. Személyesen kell jelentkezni a főkapitányságnál. Ott megadják a szükséges utbaigazítást.

D. J. 616. 1. Nyugdíjaink két évi összege. 2. Szolgálati időjéteitől függ. 3. Ha véglegesen lett nyugdíjazva, nem kell engedély.

Sz. S. Az őrszolgálatállományból.

Felsőpulya. 4 állór hátszabdó.

Nyugdíjas csendőr. Úgyérül nem vagyunk tájékozva s így nem adhatunk felvilágosítást. Forduljon az illetékes postszármához.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Adományostattott:

a II. osztályu tiszt katonai szolgálati jel: telecvai Nagy Gábor vezérőrnagy, csendőrségi felügyelőnek, 1910. évi október hó 17-ével;

besenyi László Albert vezérőrnagy, csendőrségi felügyelő-helyettesnek, 1910. évi október hó 15-ével;

felsőbányai Kányay Albert ezredesnek, a VII. számú csendőrkörületnél, 1911 október hó 2-ával;

Oláh Odón ezredesnek, a VIII. számú csendőrkörületnél, 1911 évi október hó 17-ével;

Spalla Anrél alexredesnek, az V. számú csendőrkörületnél, 1912. december hó 21-ével.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

Abos Ferencz, m. kir. II. számú csendőrkörületbeli törzsőrmester, mint csendőrbíróági segédmunkás, hosszú időn át kiváló ügybizalommal teljesített szolgálataiért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Illjás Mihály járásőrmester és Bársony Imre őrszolgálati ezredes, a IV. számú csendőrkörület állományában,

az 1913. évi július hó 10-én Máramarosszigetet és Faluszlatina határában pusztított arcz alkalmával fáradságot nem ismerő kitartással teljesített mentési munkálatok vezetése s ezáltal előbbi 12, utóbbi pedig 52 egyennek, veszélyes helyzetből történt kiszabadításáért.

Várakozási illetékekkel szabadságotattott:

Pifát Oszkár, VII. számú csendőrkörületbeli százados, a „Szabadságotattási szabály” 2. §. B. 8. pont d) alpontja alapján, 1913. december hó 1-étől határozatlan időre.

Válaszattott lakhely: Budapest.

Villamos és gőzörre berendezett gyár tőletről nem képez alcson finom és jó hang-zeték szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerekészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zsinbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszert, húr, stb., míg **Remenyi** legjobb képez-árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részében nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszereken és alcson. - Minden hangszertől külön-külön árjegyzék kérendő.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztése.

Előlegek értékpapirokra. Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

☰ Telefon 153-44. szám. ☰

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzre való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyrezenek elintézetünkkel, 6% (hat) betéti kamattal fizetünk. (A kölcsönadó levonásával.) 2. Oly takarékbetét után, melynek a betét az I. pontban jelzett - menszadasi időt ki nem kúli, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamattal fizetünk. (A kölcsönadó levonásával.)

Előleggel nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki ötezetek részvényekre.

Személyi kölcsönöket folyóítottunk kezesség mellett vagy zálogos biztosíték ellenében, juányos kamattal, mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedését vállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és e adunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetett:

1913 szeptember hó 1-ével:

Farkas József III., V. számú csendőrkörületbeli vározközségi illetékes szabadságolt járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint a rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Felsőőr (Vas m.).

Előléptettek:

1913 december hó 1-ével:

örmesterekké:

a m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában: Szabó Antal, Nagy Ferencz II., Bajáki Lajos, Bakó Károly, Friedmann, Sámuel, Szűcs András, Süteő Antal, Tanyi József, Pál József és Béndek András örsvezető cz. örmesterek; továbbá

örsvezető cz. örmesterekké:

a m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában: Komáromy Mihály, Cziráki Vendel, Bartos Sándor, Baranyai János II., Szabó Gábor, Tóth Sándor, Mar on Vince, Törő János, Totiván Ignác és Kárpáti József I.; végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában: Lévai András, Dömötör István, Horváth Gáspár, Bodnár Lajos, Szilágyi József, Fűzy György, Benkő Mihály és Takács Mihály csendőr cz. örmesterek.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Az I. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában:

Nagy János I. örmester, 1913 december 16-án.

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában:

Varga Ferencz I. csendőr, 1913 márczius hó 13-án.

Magyar Imre csendőr, 1913 december 11-én és Vas József csendőr, 1913 december 23-án;

a m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában:

Bukva János csendőr, 1913 november 25-én és Suta György csendőr, 1913 november 27-én.

Lovaglási jutalomdíj.

a m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában:

Molnár Lajos, Szűcs András örmesterek, Koncez Dániel, Husi Lajos csendőr cz. örmesterek, Dibaczi János, Morvai János és Múthé József csendőrök 3—3 drb., Kotán Ferencz, Sziklai Árpád örmesterek, Szabó Titusz,

Tóth János, Bali Imre, Borbély Károly és Köllő Péter csendőrök 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

ÓRAK, ÉKSZEREK, GRAMOFONOK, LEMEZEK RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

Legkifinóbb lemezek 2-50 K. részletre 3— K. míg a készlet tart órák „Borlám” gramofon. 50 cm-es csokrával. 6 lemez. Képfényképezés 40— K. Villa mos szeblámpa 2 K. Elem (Batteria) 9 basz égési tartással 8. ill. Lejobb (benzin) tűzgyújtó 70 fill., 2— K és 2-40 K. ValodSerum labdák 1-es 3-60, 2-es 4-80, 3-as 5-60, 4-es 6-50, 5-6 7-50 K. Erősebb 12 rézából álló. 1—1 K-val drágább. Liga Serum, dupla gumóval. 14 K. Appol Footbell-czipő 9 K-tól feljebb, stb. Ezot Betűs gyűrű tüzarszövővel 80 fillér. 14 karos aranyból 4-80 korona. Strapa órák 5 koronától feljebb. Számítlan elismerő levél. U. órákat, gramofonórt 10 evl. javításokért 5 évi jótállás. Tört arany, ezüst veszek vagy becserelek. Képes árjegyzék ingyen.

Tóth József, Chronometer és műórák. Széved, Dugonics-tér 11.

SZÁNTÓ JÓZSEF

kerékpár, gramofon SZEGEDEN, a vás és gépek áruháza. rosi bérpalotában.

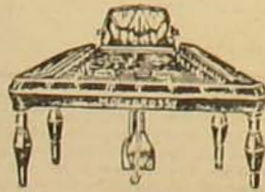
a csendőr-testület 18 év óta az egész országból vásárol nálam. 10,000 elismerő-levél, jeles kiizsgálásal mért: Elvem: Nem olesőségokkal versenyezni, hanem kitűnő árut szállítani. :::: Egyedül képviselőtelmi EredetiPatné tőnék illi beszélgép és lemezek ::

HELIOAL. PREMIER, POSTELON, BRITANI a és hegyi kerékpárból, kerékpár szerelések ésgumókból, csendőrségi varrógépekből, órási választék mindenkör. Lemez választékok készséggel küldök. Képes nagy árjegyzék és kotta-jegyzék díjtalan :: ::

Eredeti gramofon-újs gép és angyalos lemezek.

Pontos címél kérek, mert több hasonnevű egén van Szegeden.

Czimbalom

Szerzős illüstráció a jó munkáért. Árjegyzék ingyen.

Legjobb szulni a-zszerkezettel részlete is. Csodaszép, tiszta hangú gramofon (beszélőgép) 25 koronás a feljebb. — Híres Fedák Sári, Király, Rózsa, Bercezel, Bonol. Csuzo-tól legzebb lemezek 2 K 50 f. Hegedük világhírá mesterek hű utazniol.

Fuvolák, térogatók, cizlerák, harmonikák stb. Hurok. Javítás műterem stb.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár, Bpest, VII., Rakóczi-ut 71.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Gyár-u. 26. sz. (Gyár-utca és Horn Ede-utca sarkán.)

Szíves tudomásul, hogy üzlethelyiségünket, 1913. évi november hó 1-én VI. ker., Gyár-utca 26. szám alá (Gyár-utca és Horn Ede-utca sarkán) helyeztük át.

Szíves tudomásul, hogy 1914. évre szóló, kiiskedveltségnek örvendő előjegyzési naptárainkat rendelőknek díjtalanul küldjük meg, a rendelések beérkezése sorrendjében.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok és felszerelési cikkek legnagyobb raktára.